

การชันสูตรพลิกศพที่ตายด้วยสารพิษ

โดย นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนัน
นิติกร กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย

โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๘ ได้บัญญัติว่า เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย

การตายโดยผิดธรรมชาติ นั้นคือ

- (๑) ฆ่าตัวตาย
- (๒) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (๓) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (๔) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (๕) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

ดังนั้น เมื่อมีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้นเมื่อใดก็ตามจะต้องมีการทำการชันสูตรพลิกศพทุกครั้ง ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะศพที่ตายด้วยยาพิษหรือยาเบื่อ ซึ่งตามกฎหมายแล้วถือว่าเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ ซึ่งจะต้องมีการชันสูตรพลิกศพเหล่านี้ด้วยทุกครั้ง

ข้อสงสัยของพนักงานสืบสวนสอบสวนส่วนมากจะมุ่งประเด็นไปที่อาจมีการใช้สารพิษบางอย่างเกี่ยวข้องในคดี เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ตายเคยมีสุขภาพร่างกายที่ดีมาตลอด แต่ต่อมาได้เจ็บป่วยด้วยอาการบางอย่างโดยกะทันหัน และยิ่งน่าสงสัยมากขึ้นเมื่อผู้ตายได้ตายในช่วงระยะเวลาไม่นานนัก หรือในกรณีที่ภายหลังจากการที่ได้ดื่มหรือรับประทานอะไรเข้าไปแล้วไม่ช้าไม่นานก็ถึงแก่ชีวิต และสาเหตุนี้เองการชันสูตรพลิกศพของฝ่ายแพทย์จะเป็นการยืนยันที่ให้ผลเด็ดขาดและมีความชัดเจนว่าข้อวินิจฉัยขั้นต้นของฝ่ายตำรวจนั้นถูกต้องหรือไม่ เพียงใด การตรวจชันสูตรศพเช่นนี้เป็นการช่วยลดโอกาสความผิดพลาดที่ความจริงการตายอาจมิใช่เกิดจากสารพิษ แต่เกิดจากโรคร้ายไข้เจ็บเองธรรมดา หรือในทางตรงกันข้ามความตายที่ดูเหมือนเป็นการตายสามัญอาจพบได้ว่าเนื่องมาจากสารพิษร้ายแรงก็ได้

ในคดีที่เป็นการฆาตกรรมซึ่งผู้ตายได้ถูกวางยาเบื่อหรือยาพิษ พนักงานสอบสวนควรเชิญแพทย์ไปตรวจด้วยเสมอ ถ้าบางครั้งจะคอยแพทย์ไม่ได้หรือจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่โดยลำพังแล้ว พนักงานสอบสวนควรจะได้ทราบหลักเกณฑ์ในการสอบสวนของผู้ชำนาญการพิเศษตามสมควร ก่อนอื่นผู้สอบสวนหรือสืบสวนควรจะต้องสอบสวนให้ชัดเสียก่อนว่าผู้ตายได้ถูกฆาตกรรมหรือทำลายชีวิตของตนเองหรืออุบัติเหตุ เช่น หยิบขวิดยารับประทานผิดก็อาจเป็นได้ ถ้าเป็นการฆาตกรรมต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ร้ายมีเจตนาหวังผลอะไรจากการกระทำ เช่น เพื่อสะกดกแก่การโจรกรรม หรือเพื่อแก้แค้น หรือในเรื่องชู้สาว เป็นต้น

ในการชันสูตรพลิกศพ ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแยกธาตุ

ยาพิษที่ผู้ตายได้รับเข้าไปให้รีบรวบรวมเศษอาหารหรือจานชามที่ใส่อาหาร ตลอดจนถ้วยน้ำและถ้วยยาที่ใช้ใกล้เคียงกับเวลาเกิดเหตุอย่าเช็ดล้างหรือเททิ้งเป็นอันขาด เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานประกอบการชันสูตรพลิกศพ

นอกจากนี้ การตรวจพิสูจน์อวัยวะจากศพก็เป็นสิ่งสำคัญในการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งตามกฎหมายจะแยกได้เป็น ๗ ชนิด คือ

(๑) **กระเพาะอาหาร** หลังจากรับประทานอาหารเข้าไป อาหารบางส่วนจะถูกดูดซึมเข้าไปในกระแสโลหิต บางส่วนจะเคลื่อนย้ายไปอยู่ในลำไส้ หากผู้ตายใหม่ ๆ อาหารบางส่วนจะยังอยู่ในกระเพาะอาหาร ให้ใช้เชือกผูกเหนือโคนกระเพาะอาหารประมาณ ๒ เซนติเมตร ทั้งหัวและท้ายของกระเพาะอาหาร แล้วตัดกระเพาะอาหารเหนือที่ใช้เชือกผูกไว้ ๒ เซนติเมตร ทั้งนี้เพราะไม่ต้องการให้สิ่งที่อยู่ภายในกระเพาะอาหารรั่วไหลออกมาได้

(๒) **ตับ** เป็นที่สะสมของยาและสารเป็นพิษต่าง ๆ ซึ่งจะมาถูกทำลายที่ตับ การส่งตับควรส่งมาทั้งหมด เพราะการตรวจพิสูจน์ตับใช้เป็นจำนวนมากเมื่อทำการตรวจพิสูจน์ ในกรณีที่มีสารเป็นพิษจำนวนน้อยอาจตรวจหาไม่พบ การตัดตับต้องระมัดระวังงู่น้ำดี ต้องเอาถุงน้ำดีออกเพราะเป็นตัวที่ทำให้เกิดอีมีลชั่นเป็นเหตุให้การตรวจพิสูจน์ยากขึ้น

(๓) **โลหิต** นำส่งประมาณ ๓๐ ซีซี. ๒ ขวด ขวดหนึ่งใช้ยากันบูด ให้เจาะเส้นโลหิตตรงโคนขา

(๔) **ปัสสาวะ** ร่างกายของมนุษย์จะขับถ่ายสารเป็นพิษออกมาทางปัสสาวะให้ส่งกระเพาะปัสสาวะ

(๕) **ไต** ถ้าหากเป็นไปได้ควรส่งไตมาตรวจพิสูจน์ทั้ง ๒ ข้าง เพื่อตรวจหาสารเป็นพิษ เช่น สารหนู ตะกั่ว ยาประเภทซัลฟา

(๖) **ลำไส้** หากคนไข้รับประทานสารเป็นพิษเข้าไปหลายวัน การตรวจในกระเพาะอาหารอาจไม่พบ แต่อาจตรวจพบในลำไส้ การเก็บลำไส้ไว้เป็นตอน ๆ ซึ่งยังคำนวณหาระยะเวลาว่ากินแล้วนานเท่าใด จึงจะถึงแก่ความตายได้

(๗) **สมอง** เป็นอวัยวะที่มียาพิษบางชนิดผสมอยู่และอยู่ได้นาน เช่น คลอโรฟอร์ม (Chloroform) แอลกอฮอล์ (Alcohol) และยาพวกออกฤทธิ์ต่อสมองไปอยู่ในสมอง ถึงแม้ว่ามียาพิษจำนวนน้อยตรวจที่อวัยวะส่วนอื่นไม่พบถ้าตรวจที่สมองก็อาจพบได้

ปัญหาในการตรวจยาพิษนั้น อยู่ที่การที่จะสกัดยาพิษออกมาจากอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้ได้จำนวนมากที่สุดและบริสุทธิ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพราะสารใดก็ตามที่มีจำนวนพอเพียงและบริสุทธิ์ ปัญหาในการแสดงเอกลักษณ์ย่อมไม่มี ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ได้หาวิธีต่าง ๆ เช่น Color Test หรือ Crystal Test ซึ่งทำได้อยู่แล้ว ความยากลำบากอยู่ที่ทำอย่างไรจึงสกัดสารนั้นออกมาได้ และเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาและปฏิบัติอย่างรอบคอบทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

การวินิจฉัยการถูกยาพิษ

มีข้อสังเกตในขั้นแรกได้ คือ

๑. **อาการของยาพิษ** เกิดขึ้นมาโดยทันทีทันใดกับบุคคลที่มีสุขภาพดี แข็งแรง ไม่ได้มีการเจ็บป่วยมาก่อน

๒. **อาการที่เกิดขึ้น** โดยมากเกิดขึ้นภายหลังรับประทานหรือดื่มน้ำ และยา

๓. **ถ้ามีผู้รับประทานอยู่ด้วยกันหลายคน และมีอาการเกิดเหมือนกัน** ในกรณีนี้ไม่จริงเสมอไป เพราะอาจมีการวางยาพิษโดยเจตนาเพียงคนเดียวได้

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะได้วางรากฐานความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ ปัญหาการสืบสวนสอบสวนคดีต่าง ๆ ที่อาจจะได้ใช้วิทยาการแขนงใดแขนงหนึ่งหรือหลายแขนงมาช่วยในการตรวจตราจับกุมส่งฟ้องศาลเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- พ.ต.ต. พงศกรณ์ ชูเวช น.บ., การพิสูจน์หลักฐาน, สำนักพิมพ์นิติบรรณการ กรุงเทพฯ.
- พ.ต.อ. ประชุม สถาปิตานนท์ ว.ท.บ. บ.ม., นิติวิทยาศาสตร์ (พิสูจน์หลักฐาน) หน้า ๑๑๗.
- ร.ท. พัฒนะ ไชยเศรษฐ์, หลักการสอบสวนคดีอาญาสำหรับพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ, โรงพิมพ์แสงสุทธิสารพิมพ์ กรุงเทพฯ.
- ไทพีศรีนิติ ภัคดีกุล, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนและการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.